

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnaburgensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

De Pistrinis Ecclesiarum. 11

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

Officium Theſaurarii. Præfati etiam Theſaurarii ſeu Cuſtodes, quorum intereſt Eccleſiæ luminaria miniſtrare, ea ita fideliter adminiſtrant, & generaliter omnis Eccleſiaſtica ſupelleſtilis ſeu Theſauri cuſtodiam, eorum fidei atque curæ commiſſam, ita conſervent fideliter & ſolerter, quod inde non ſint reprehendiſſes; & quod pœnam Canonice caſtigatiſſis evitent.

IX. De Decanis, Scholaſticis, Cantoribus & Canoniciſſis.

Officium Decanorum. **C**onſiſtente autem penes Decanos Eccleſiarum poteſtate, lege ac gubernatione Canonice Diſciplinæ exercenda, iſſis propter hoc firmiter præcipiendo injungimus, totâ inde non ſint reprehendiſſes; & quod pœnam Canonice caſtigatiſſis evitent. *Disciplina.* Conſiſtente autem penes Decanos Eccleſiarum poteſtate, lege ac gubernatione Canonice Diſciplinæ exercenda, iſſis propter hoc firmiter præcipiendo injungimus, totâ inde non ſint reprehendiſſes; & quod pœnam Canonice caſtigatiſſis evitent.

Decanos eſſe debere ſacerdotes. Præfati autem Decani, quicunque promotionis ſuæ tempore non fuerint in ſacris Ordinibus conſtituti, eos incunctanter recipiant, gradatim de Ordine ad Ordinem aſcendendo.

Item præcipimus, quod, intra tempus in Jure expreſſum, Ordinem Sacerdotalem recipiant, ſi Ordinem forte in Noſtra Diœceſi à Nobis vel aliquo alio Epifcopo contingat Noſtro nomine celebrari: nec aliquis Decanus propria autoritate, vel potius voluntate, præſumat Ordinis Sacerdotalis receptionem protrahere vel differre, niſi ſpecialiter hoc Noſtra licentiâ valeat obtinere.

Habitus quiſ quos deceat. Item præcipimus, quod iſſi Decani, poſtquam Ordinem ſacerdotalem receperint, & generaliter omnes Sacerdotes, nec non Eccleſiarum Plebani, tam urbani pariter quam Rurales, Surcotia clauſa portent; quod, ſicut ab aliis ſunt in ſtatu honoris & reverentiæ differentes, ita deceat quod ab illorum habitu vel veſtitu differentes appareant, & nullum in eis, exemplo & uſu veſtium, ſignum appareat levitatis.

Officium Scholaſtici & Chori-epifcopi, Scholaſtici & Cantoribus. Et, ſicut Eccleſiarum Decanis, modo prædicto, injungimus facere, quæ ad iſſos pertinent faciendâ, in ſeiſſis pariter & ſuorum regimine ſubditorum; ita Scholaſticis Eccleſiarum, nec non Choriepiſcopis ſeu Cantoribus, quorum Officia onus ſuum, tam circa Diſciplinam, quam Chori debitum atque reſidentiam in iſſis Eccleſiis faciendam, habere noſcuntur, injungimus, ut in his omnibus ſtudeant ita ſe habere, quod inde non ſint reprehendiſſes, ſed potius commendandi.

Item, ſicut Decani in Eccleſiis reſidere debere noſcuntur, ita quoque Scholaſtici & Cantores: unde & hoc eos ita præcipimus obſervare.

Item, nemo ſit Scholaſticus in duabus Eccleſiis, quarum Præpoſiti & Decani, Priores Colonienſis exiſtunt; cum de neceſſitate deinde cauſetur inconveniens, ut illarum Eccleſiarum ad minus altera, ſui defectum debiti in membro ita neceſſario, cujus quidem non eſt levis recuperatio, patiatur.

Item & illam abuſionem, in aliqua Eccleſiarum compertam, quod Decanus ſit liber à Choro, quaſi corruptelam & quaſi peſſimæ adinventionis ac fraudis modum vel ſpeciem, deteſtamur, & deteſtando præcipimus, ne quis de cætero Decanorum in ſua præſumat Eccleſia, per abuſionem hujusmodi, à ſui jugo oneris vacillare.

Item, ne Canonici Eccleſiarum, in ſolemniſſis & ſtationibus, ſine Choralis pelliceo vel veſte camifiali ſub ſuperpelliceo incedant in Eccleſiis conventualibus & in Choro.

Item præcipimus, ut, ſi quando Canonici per vicos Civitatis aut plateas incedant, ita decenter in habitu veſtimentorum incedant, ſicut ab antiqua eſt conſuetudine obſervatum.

X. De Capellanis Regalibus, Epifcopalibus, & Præpoſitorum; & qui non poſſint eſſe hujusmodi Capellani.

Cum in aliquibus Eccleſiis Capellani Regales, Epifcopales, ac etiam Capellani Præpoſitorum exiſtant, qualiter hi ſe habere debeant, cum nonnullos forte iſſorum hoc lateat, determinandum neceſſario hoc duximus in præſenti Noſtrorum ſerie Statutorum. Capellani hujusmodi Reſidentiam in ſuis Eccleſiis, tanquam alii Fratres, faciunt, niſi illo tantum tempore, quando agunt ſuorum negotia dominorum, atque etiam ſi negotia Eccleſiæ hoc expoſcant. Et Nobis in Eccleſia majori, vel alia Noſtræ Civitatis vel Diœceſis Eccleſia (ſi ſunt ea vice præſentes,) celebrantibus, ibi debent adeſſe in Divini celebratione Officii, & adſtare. Et debent hujusmodi Capellani in ſacris eſſe Ordinibus conſtituti. Super hujusmodi Capellanos Epifcopales, erit Noſter Capellarius quaſi loco Iudicis & Magiſtri.

Ad hæc præcipimus, quod nulli Decani, nulli Scholaſtici, nulli Choriepiſcopi vel Cantores, nulli Sacerdotes Eccleſiarum, Capellani Epifcopales ullatenus aut Regales exiſtant.

XI. De Piſtrinis Eccleſiarum.

Cum vero ſint quædam Eccleſiæ, carentes Piſtrino communi, quod multum utique repro-

Priores olim dicti Prælati Colonienſis.

Decani alligati Choro.

Canonici ubi & quando qui incedendum.

Capellania qua quibus vetita.

reprobamus ; super hoc ita præcipimus, quod in omnibus Ecclesiis Collegiatis habeatur commune pistrinum, & panis ibi Præbendalis distribuatur potius quam unusquisque cum modio sive maldro annonam panis Præbendalis recipiat ad vendendum. Ex hac namque venditione perit hospitalitas in Ecclesiis, cum in ipsis pauci vel nulli reperiantur, panem suum in domibus comedentes Claustralibus, vel egenis inde Eleemosynam tribuentes.

*Pistrina
cur in Col-
legiis ha-
benda.*

**XII. De Præpositis & eorum Capitulis,
qualiter erga se invicem habere
debeant.**

Consequenter de Ecclesiarum Præpositis videamus, qualiter ipsi erga Capitula se habere debeant, & qualiter Capitula erga ipsos vice versa. Cum enim ipsis Præpositis ea potissime incumbat solertia, quod circa Ecclesiæ exteriora vel ejus temporalia defendenda sint vigiles & cooperantes Capitulis, ubicunque injuriam patiuntur, qualiter ab illis injuriis releventur, Nostro (prout eis opus fuerit) auxilio accedente, & non solum ad hujusmodi temporalia promovenda exterius teneantur, immo ad omnia alia, tam intus quam extra, quæ sunt ad Ecclesiæ utilitatem & pacem spectantia, nec non ad ipsius Ecclesiæ iura, Statuta honesta & bonas consuetudines observandas teneantur ex proprio juramento: ipsis præcipimus, circa hæc omnia taliter se habere, quod inde irreprehensibiles censeantur.

*Præpositi
Officium.*

*Quid de-
beat
Præpositus.*

Capitula etiam vice versa ita se erga ipsos habere Præpositos studeant in omnibus, honorando ipsos in quibus sunt merito honorandi, quod in nullo ipsorum Præpositorum Dignitati derogent sive iuri. Et, quia de aliquibus Præpositis unum quidem in Visitatione comperimus reprehensibile & non laudandum, quod ipsi fructibus suspensarum in Ecclesiis Præbendarum, quorum sunt & esse de Iure tenentur Dispensatores, (illi præsertim, qui dictos fructus nondum in Capitula transfulerunt) abutuntur: cum enim de ipsis fructibus, uno eis anno cedentibus, tecta Ecclesiæ, quando foret necessitas, reparare deberent, ipsi ea non reparant; immo fructus ipsos Canonicis inobedientibus, ideoque suspensis, restituunt seu remittunt: ecce, per hanc remissionem, injuriam fabricæ Ecclesiæ faciunt, damnum seu emolumentum carentiam sibi ipsis, ac insuper occasionem negligentiam & abessendi ab Ecclesia, Canonicis suis, præstant. Hanc itaque abusionem, omni penitus ratione ac etiam colore carentem, ipsis de cætero Præpositis inhibemus; volentes, ut vel ipsi retineant (convertendos in utilitatem propriam) illos fructus, si Ecclesia eorum, opus non ha-

buerit reparatione tectorum, vel Ecclesiæ ipsi ad ornamenta fructus hujusmodi largiantur, potius quam eos indignis, hoc est, inobedientibus, restituant, & in sua inobedientia seu dissolutione taliter animent, ac si ipsi Præpositi dissolutionis ac inobedientiam sint autores.

Item, quod ipsi Canonici, qui suspensi fuerint pro sua inobedientia, nunquam in facie Fratrum intra Immunitatem compareant manifeste, firmissime præcipimus & mandamus.

*Suspensio
latendum.*

XIII. De electionibus Capitulorum.

Item, ne in præsentis Nostræ Visitationis proposito omitteremus hoc, per quod maxime Ecclesiarum Collegiarum quieti prospicitur, illarum præsertim quæ plurimum Clericorum receptionibus ad vacatura Beneficia sunt gravata, cum constitutio Domini Alexandri Papæ, super hoc ipso decreverit providere; Nos illam constitutionem præcipimus inviolabiliter observari, ut, cum juxta eandem constitutionem, quatuor ex receptis ante ipsam, provisum fuerit de Præbendis quæ post constitutionem prædictam vacaverunt vel vacabunt, ubi nondum quaternarius est completus, alii, ultra ipsum numerum existentes, habeantur pro cassatis, nec aliquo modo ex receptione tali à Præpositis, Decanis & Capitulis Ecclesiarum, pro Canonicis vel Præbendariis admittantur. Et monemus illos, qui receptioni hujusmodi innituntur, & de Canonicatu & Præbenda se ingesserint, quod deinceps omnino desistant. Præpositos autem, Decanos & Capitula nihilominus admonemus, ut tales pro Canonicis vel Præbendariis non admittant.

**XIV. De Immunitatibus, & muris
earum.**

VT vero omnes Ecclesiæ Collegiatae, Immunitates suas, muro circumdatas, & clausuras portarum, bene munitas habeant, firmissime præcipimus & mandamus.

Hæc itaque Nostræ Visitationis præcepta canonica & statuta, ita à Nobis edita, præcipimus inviolabiliter observari: & unumquodque Collegium ea in scripto ad suæ exemplar & regimen vitæ recipiat, & recepta, penes se in perpetua commendatione memoriæ teneat diligenter. Hæc ita ad præsens statuimus, salvo Nobis, quod alia, si qua adhuc occurrerint, opus habentia Reformationis aut correctionis remedio, sive de Canonicis aut Monachis aut etiam Plebanis existant, ea statuamus, ut inde, prout expediens fuerit, loco & tempore ordinemus. Pronunciatum & Datum Coloniae, quarto Idus Martii, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo.